

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W MORĄGU
z dnia .....

w sprawie: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Morąg na rok 2015 oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Morąg w latach 2014 -2016

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) i art.4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.), Rada Miejska w Morągu uchwala, co następuje:

§ 1.

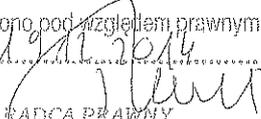
1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2015 w brzmieniu załącznika nr 1 do uchwały.
2. W uchwale nr XL/597/13 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Morąg w latach 2014-2016, dodaje się harmonogram działań i wydatków związanych z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2015, w brzmieniu załącznika nr 2 do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Morąga.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Morągu.

Sprawdzono pod względem prawnym
dnia: 19.11.2014

RADCA PRAWNY
Tomasz Szalkowski

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Morąg na rok 2015 oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Morąg w latach 2014 -2016

Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2015 odpowiadają zadaniom znowelizowanej wersji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Planowane działania realizowane będą na terenie całej Gminy. Program jest kontynuacją kierunków pracy wytyczonych w końcówce lat 90-tych, systematycznie poszerzaną najnowszymi doświadczeniami w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy.

Na terenie Gminy realizowany jest Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (koordynowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej) oraz sprawnie funkcjonuje Interdyscyplinarny Zespół ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie.

Podejmowane działania związane są z akcentowaniem roli wczesnej profilaktyki oraz pracą w tym zakresie z rodzicami w kierunku zmiany postaw oraz wyposażenia ich w umiejętności wychowawcze.

W dalszym ciągu podejmowane będą próby włączenia w kierunku większego zaangażowania służby zdrowia w system, zarówno w zakresie wczesnego diagnozowania problemów uzależnień, jak również stosowania przemocy wobec dzieci, dorosłych i osób starszych. Włączenie tej grupy zawodowej w system profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie napotyka na duży opór na terenie całego kraju.

Niezwykle ważną sprawą jest interdyscyplinarne traktowanie problemów i współpraca instytucji i osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemów.

Na realizację programu planuje się przeznaczyć kwotę **430.000zł**, w tym 10.000 zł na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii z wpływów za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Program pozytywnie zaopiniowała Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na posiedzeniu w dniu 17.12.2014 r.

BURMISTRZ

Tadeusz Sobierajski

Załącznik nr 1
do uchwały nr.....
Rady Miejskiej w Morągu
z dnia .....

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
NA ROK 2015

MORĄG, 2014 rok

Podstawą prawną i merytoryczną programu są:

- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
- Uchwała Nr XLIX/668/06 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Morąg.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 4 ust. 1 stanowi, że: „*Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy*”.

Realizacja tych zadań odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miejską (art. 4 ust. 2). Program jest kontynuacją kierunków i zadań wytyczonych przez gminę w 1993 roku, a w wyżej wymienionej formie realizowanych od roku 1997. Ma on tendencje rozwojowe i finansowany jest z opłat uzyskanych za wydawane zezwolenia na sprzedaż alkoholu (art. 11 ust. 1).

Program jest modyfikowany w oparciu o nową wiedzę i doświadczenia z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy. Realizowany jest przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, a w szczególności przez:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną,
- 3) ograniczenie dostępności alkoholu,
- 4) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- 5) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- 6) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Wymienione powyżej zadania uwzględnia się w założeniach polityki społeczno - gospodarczej w postaci Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zatwierdzonego przez Radę Ministrów (art. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Powszechnie uważa się, że na uzależnienie od środków psychoaktywnych składają się trzy zmienne: człowiek - środek uzależniający - środowisko. Elementy te są połączone i współzależne od siebie. Do właściwości psychologicznych, które mogą poprzedzać i nasilać używanie substancji uzależniających należą: niepewność, niedojrzałość i chwiejność emocjonalna, niedostatecznie wykształcona zdolność rozumienia i odgadywania indywidualnych stanów emocjonalnych własnych, jak i innych osób, słaba motywacja do działań nie przynoszących natychmiastowych korzyści, konflikty z otoczeniem. Dodać należy, iż działania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień to praca bardzo trudna i długofalowa, dążąca do zmiany nawyków, przełamywania przyzwyczajeń kulturowych, mająca na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych.

Uzależnienie jest chorobą przewlekłą i śmiertelną. Fakt uratowania chociażby jednego życia ludzkiego motywuje do intensywnych działań i nadaje tej pracy właściwy sens.

Efektywność tej pracy jest trudno mierzalna, gdyż prawidłowo prowadzona efekty może przynieść po latach, w funkcjonowaniu kolejnych pokoleń.

I. SKALA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W EUROPIE

Europejczycy mimo, że spożywają obecnie mniej alkoholu w porównaniu do lat siedemdziesiątych XX wieku, kiedy jego konsumpcja była w Europie najwyższa, dziś nadal piją najwięcej na świecie. Takie wnioski płyną z analizy badań przeprowadzonych na zamówienie Komisji Europejskiej przez Instytut Studiów nad Alkoholem w Londynie. Raport sporządzony przez Petera Andersona i Bena Baumberga „Alcohol in Europe”, przedstawiony Komisji Europejskiej w dniu 1 czerwca 2006 r., jest analizą wpływu alkoholu na zdrowie, życie publiczne i ekonomię w Europie. Raport określa kraje europejskie jako region największego spożycia alkoholu. Jego średnie spożycie wynosi około 11 litrów czystego alkoholu, co daje wynik o dwa i pół razy większy niż średnie spożycie światowe. Na drugiej pozycji plasują się mieszkańcy Ameryki Północnej i Południowej ze średnim spożyciem rocznym 7 litrów czystego alkoholu na dorosłą osobę.

Zgodnie z treścią raportu alkohol jest główną przyczyną problemów zdrowotnych Europy. Niemalże 23 miliony Europejczyków jest uzależnionych od alkoholu, a rocznie około 195 tysięcy umiera wskutek dolegliwości związanych z nadmiernym spożyciem alkoholu.

Spożywanie alkoholu prowadzi do powstawania około 60 rodzajów chorób i urazów. Alkohol jest przyczyną ponad 7% chorób i przedwczesnych śmierci w krajach UE. Jest on też głównym źródłem szkód, nie tylko dla osób spożywających, ale każdego roku także dla np.: 60 tysięcy przedwczesnie urodzonych dzieci z niedowagą, 9 milionów dzieci żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, 10 tysięcy ofiar wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców oraz 2 tysięcy ofiar morderstw popełnionych przez nietrzeźwych sprawców.

Szkody związane ze spożywaniem alkoholu: choroby, wypadki, przestępstwa, straty w sektorze pracy kosztują państwa europejskie około 125 miliardów euro rocznie, co daje na każde gospodarstwo domowe w UE około 650 euro rocznie.

Polityka wobec alkoholu, której celem jest profilaktyka i redukcja szkód, zajmuje poważne miejsce w strategiach regionu europejskiego. Potrzebę takich działań widzi nie tylko WHO (Światowa Organizacja Zdrowia), która zajmuje się zdrowiem publicznym, a co za tym idzie negatywnym wpływem, między innymi spożycia alkoholu na zdrowie obywateli i przeciwdziałaniem temu zjawisku. Również Unia Europejska, która jest strukturą ekonomiczną, coraz więcej uwagi poświęca promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, zdając sobie sprawę z konsekwencji ekonomicznych w postaci obniżenia PKB w związku z nadużywaniem alkoholu.

II. STAN PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W POLSCE

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą bio-psycho-społeczną i występuje u ok. 800 tys. osób w Polsce. Nie ominęło ono również naszej gminy, gdzie dodatkowym, obciążającym czynnikiem jest wysoka stopa bezrobocia.

W warstwie somatycznej uzależnienia mamy do czynienia z wieloma schorzeniami mającymi ujemny wpływ na funkcjonowanie narządów (nadużywanie alkoholu odpowiedzialne jest za około 60 schorzeń), osłabieniem odporności, zwiększoną podatnością na choroby.

W warstwie psychologicznej natomiast obserwujemy mechanizmy głęboko zmieniające funkcjonowanie człowieka:

- nałogowe regulowanie uczuć,

- mechanizm iluzji i zaprzeczeń,
- mechanizm rozpraszania JA.

Wpływają one na nieprawidłowe funkcjonowanie jednostki w sferze motywacyjnej i poznawczej oraz zaburzają jej funkcjonowanie w środowisku społecznym. Sprzyjają kontynuacji uzależnienia.

Liczne obserwacje i analizy statystyczne najczęściej diagnozowanych jednostek chorobowych u pacjentów placówek podstawowej opieki zdrowotnej dowodzą, że nie tylko osoby uzależnione od alkoholu ponoszą szkody zdrowotne, ale także osoby pijące w sposób ryzykowny i szkodliwy. Badania wskazują, że ok. 20% wszystkich zgłoszeń pacjentów do POZ ma swoje źródło w problemach spowodowanych nadużywaniem alkoholu. Oznacza to, że osoby te nie potrzebowałyby pomocy lekarskiej, gdyby w zalecany sposób ograniczyły, bądź odstawiły spożywanie alkoholu.

Szkody zdrowotne wywoływane alkoholem nie ograniczają się do szkód występujących u osób uzależnionych, lecz dotyczą także członków ich rodzin. Często żyją oni w stanie permanentnego stresu, co staje się przyczyną wystąpienia u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określonych mianem współuzależnienia. Współuzależnienie nie jest chorobą, ale zespołem nieprawidłowego przystosowania. Jednak u osób współuzależnionych często rozpoznaje się PTSD - czyli zespół stresu pourazowego. Osoby współuzależnione wymagają leczenia i mogą uzyskać poprawę stanu zdrowia psychosomatycznego, jeśli skorzystają z pomocy oferowanej im w placówkach odwykowych, gdzie mają prawnie zagwarantowane bezpłatne leczenie.

Dzieci w rodzinach, gdzie jedno lub oboje rodziców nadużywa alkoholu, żyją w silnym stresie, doświadczają poczucia zagrożenia i obaw o przetrwanie rodziny, która stanowi podstawę istnienia dziecka. Często są ofiarami lub świadkami przemocy fizycznej i psychicznej. Osoba, która wychowywała się w takiej rodzinie, w dorosłym życiu przejawia w funkcjonowaniu psychologicznym wiele nieprawidłowości będących skutkiem urazów z dzieciństwa.

Według danych szacunkowych w Polsce żyje ok. 1,5-2,0 mln dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym, z tego 500 tys. znajduje się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu.

Różne formy agresywnych i represyjnych zachowań rodziców, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka wywierają destrukcyjny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz proces rozwoju. Dzieci te są słabsze fizycznie, częściej chorują. Występują u nich zaburzenia emocjonalne, często są ofiarami przemocy i nadużyć seksualnych ze strony najbliższych lub otoczenia. Podstawowym źródłem zagrożeń dla dziecka jest stan chronicznego napięcia i stresu. Trwanie w ciągłej niepewności, nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u dziecka poczucie braku stabilności, porządku życiowego, a co za tym idzie, braku kontroli nad własnym życiem. Ponadto dzieci te stanowią grupę podwyższonego ryzyka pod względem prawdopodobieństwa uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

III. INICJATYWY I DZIAŁANIA W GMINIE MORĄG

Okres ostatnich kilku lat, to czas wielu ciekawych inicjatyw, czas bardzo intensywnej pracy w zakresie tworzenia systemu profilaktyki i terapii uzależnień.

Fakt utworzenia grup samopomocowych był pierwszym krokiem, początkiem systemu. Następnym krokiem było wprowadzenie do pracy z dziećmi i młodzieżą profesjonalnych programów profilaktycznych (często w fazie pilotażu) oraz szkolenie realizatorów tych programów. Od lat na bazie szkół prowadzone są systematyczne zajęcia socjoterapeutyczne i profilaktyczno-wychowawcze.

Kolejnym krokiem jest praca Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy, dalszy - utworzenie Poradni dla Osób z Problemami Alkoholowymi, która w chwili obecnej nosi nazwę Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia oraz organizacja pracy grup opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Unormowania ustawowe dotyczące finansowania pozalekcyjnych zajęć sportowych pozwoliły na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwój zainteresowań, pod okiem specjalistów, licznej grupie uczniów naszej gminy.

W okresie tym wiele osób zainteresowanych profilaktyką uzależnień zdobyło wiedzę i umiejętności do pracy w tym trudnym wycinku życia społecznego. W chwili obecnej pojawiła się potrzeba przeszkolenia nowych osób w zakresie realizacji programów profilaktycznych oraz wyposażenia w umiejętności wychowawcze do pracy w problemie agresji i przemocy oraz zagrożeń behawioralnych.

Do deficytów systemu zaliczyć należy nadal brak oferty terapeutycznej dla dorastającej młodzieży eksperymentującej z używkami, z grup ryzyka, mającej obciążenia rodzinne. Taki stan rzeczy wynika z obowiązujących unormowań prawnych oraz ograniczonego zapotrzebowania.

Zjawisko spożywania alkoholu podczas wykonywania obowiązków zawodowych, czy prowadzenia pojazdów pod wpływem środków psychoaktywnych, jest zjawiskiem powtarzającym się, wymagającym interwencji i poszukiwania sposobów eliminowania oraz zapobiegania. W zakresie profilaktyki alkoholowej dla kierowców podejmujemy współpracę z policją i szkołami nauki jazdy przekazując profesjonalne materiały informacyjne.

Podobnie jest ze zjawiskiem przemocy domowej, która w zdecydowanej większości powiązana jest z używaniem alkoholu i wymaga współpracy oraz koordynacji działań wielu służb. Gmina ma zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Rada Miejska powołała Zespół Interdyscyplinarny koordynowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W roku 2012 realizowany był projekt „Wyprawa PO MOC” dofinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, ukierunkowany na edukację i pomoc osobom doświadczającym przemocy. W ubiegłym roku i w roku bieżącym osoby doświadczające przemocy w rodzinie mogły skorzystać z oferty indywidualnej i grupowej pomocy psychoedukacyjnej.

Od lat uczestniczymy w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych np. „Chrońmy młodość”, „Dzieciństwo bez przemocy”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Cięża bez alkoholu”, „Przeciw pijanym kierowcom” i inne. Sukcesywnie szkolimy nauczycieli programem „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Osoby przeszkolone realizują program z zainteresowanymi rodzicami. Jest to również oferta dla rodziców o zaniżonych kompetencjach wychowawczych, będących pod nadzorem sądowym. Warsztaty, z których skorzystać mogą osoby zainteresowane realizowane są w dwóch edycjach: wiosennej i jesiennej.

Niezmiernie ważnym problemem jest przygotowanie lekarzy pierwszego kontaktu i innych specjalistów do badań przesiewowych i wczesnego wykrywania przyczyn problemów zdrowotnych w nadużywaniu środków psychoaktywnych oraz diagnozowania przypadków przemocy domowej zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych. Problem ten od dłuższego czasu podnoszony jest w całym kraju, jednak nie znajduje zainteresowania w tej grupie zawodowej. Podobnie jest z zaangażowaniem tej grupy zawodowej w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w formie uczestnictwa w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W GMINIE

Gmina Morąg liczy 24.512 mieszkańców (stan na koniec września 2014 r.), w tym 13.854 w mieście i 10.658 w środowisku wiejskim.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem (stan na koniec września 2014 r.) – 1.967, w tym 1.020 kobiet, liczba bezrobotnych na wsi – 971, w tym 497 kobiet, liczba bezrobotnych w mieście – 996, w tym 523 kobiety.

Zestawienie danych ze szkół

Placówka	Dane w roku	Liczba uczniów w szkole	Liczba uczniów ze środowiska wiejskiego	Problemy rodzin związane z alkoholem	Problemy rodzin związane z przemocą	Problemy własne uczniów nikotynowy	Problemy własne uczniów alkohol	Problemy własne uczniów narkotyki	Problemy własne uczniów agresja
Szkoly Podstawowe	2007	1889	906 47,96%	196 10,38%	93 4,92%	17 0,90%	0 0,00%	0 0,00%	65 3,44%
	2009	1614	742 45,97%	109 6,75%	52 3,22%	8 0,50%	0 0,00%	1 0,06%	63 3,90%
	2011	1790	867 48,43%	127 7,09%	82 4,58 %	11 0,61%	3 0,17%	0 0,00%	66 3,69%
	2014	1655	674 40,73%	88 5,32%	61 3,69%	3 0,18%	0 0,00%	0 0,00%	93 5,62%
Gimnazja	2007	1064	495 46,52%	41 3,85%	9 0,85%	75 7,05%	189 17,76%	9 0,85%	48 4,51%
	2009	1000	453 45,30%	71 7,10%	77 7,70%	91 9,10%	39 3,90%	10 1,00%	191 19,10%
	2011	835	407 48,74%	41 4,91%	13 1,56%	103 12,33%	20 2,39%	7 0,84%	54 6,47%
	2014	777	378 48,65%	31 3,99%	19 2,45%	93 7,21%	21 2,70%	9 1,16%	24 3,09%
Szkoly Ponadgimnazjalne	2007	1233	549 44,53%	96 7,79%	27 2,19%	218 17,68%	23 1,87%	13 1,05%	8 0,65%
	2009	545	232 42,57%	9 1,65%	5 0,92%	38 6,97%	1 0,18%	0 0,00%	2 0,37%
	2011	1118	492 44,00%	36 3,22%	31 2,77%	215 19,23%	24 2,14%	12 1,07%	27 2,41%
	2014	871	427 49,02%	18 2,07%	10 1,19%	196 22,50%	36 4,13%	9 1,03%	8 0,92%

1. W szkołach gminnych uczy się 2.432 uczniów, w tym w szkołach podstawowych 1.655 uczniów (68,05%), w gimnazjach 777 (31,95%) uczniów. W dwóch szkołach ponadgimnazjalnych uczy się 871 uczniów z naszej oraz okolicznych gmin.

Z informacji przekazywanych przez szkoły wynika, że 88 uczniów szkół podstawowych (5,32%), 31 uczniów gimnazjów (3,99%) oraz 18 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (2,07%) wychowuje się w rodzinach z problemem alkoholowym.

Problem przemocy rodzinnej dotyka 61 uczniów szkół podstawowych (3,69%), 19 uczniów gimnazjów (2,45%) oraz 10 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (1,19%).

Problem nikotynizmu dotyka 3 uczniów szkół podstawowych (0,18%), 93 uczniów gimnazjów (7,21%) oraz aż 196 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (22,50%).

Problem spożywania alkoholu zauważono u 21 gimnazjalistów (2,70%) oraz u 36 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (4,13%), co z pewnością jest informacją mało wiarygodną

Problem narkotykowy sygnalizowany jest u 9 gimnazjalistów (1,16%) oraz u 9 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (1,03%).

Agresywne zachowanie przejawia 93 uczniów szkół podstawowych (5,62%), 24 gimnazjalistów (3,09%) oraz 8 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (0,92%).

Powyższe dane to dane szacunkowe, nie zawsze w pełni wiarygodne, gdyż dotyczą niezwykle trudnej problematyki, często głęboko ukrywanej przed światem zewnętrznym. Mogą również świadczyć o braku rozpoznania problemu w środowisku.

Zestawienie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dane w roku	Liczba rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą	Liczba uczniów z rodzin z problemem alkoholowym korzystających z dożywiania w szkołach	Liczba przypadków przemocy w rodzinie	Liczba przypadków przemocy wobec dzieci
2008	130	85	11	4
2009	125	92	10	9
2010	129	78	18	7
2013	121	73	58	10

2. Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morągu za rok 2013 wynika, że udziela on pomocy 121 rodzinom z terenu gminy dotkniętym problemem alkoholowym, a 73 dzieci z rodzin z tym problemem ma finansowane dożywianie w szkołach, do których uczęszcza. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej odnotował 58 przypadków przemocy w rodzinie, w tym 10 przypadków przemocy wobec dzieci.

Zestawienie danych ze Straży Miejskiej

Dane w roku	Liczba interwencji z udziałem osób nietrzeźwych	Liczba pouczeń wobec osób nietrzeźwych	Liczba mandatów za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
2008	713	599	100
2009	495	338	89
2010	210	149	55
2013	227	184	37

3. Straż Miejska w 2013 roku interweniowała w 227 zdarzeniach z udziałem osób nietrzeźwych. Zastosowano 184 pouczenia. Wymierzono 37 mandatów za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym.

Zestawienie danych z Komisariatu Policji

Dane w roku	Liczba interwencji z udziałem osób nietrzeźwych	Liczba interwencji dotyczących przemocy	Liczba rozmów przeprowadzonych z osobami nietrzeźwymi	Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu	Liczba wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców	Liczba mandatów za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
2008	204	204	204	233	4	248
2009	165	11	165	45	15	45
2010	280	45	280	104	3	92
2013	528	528	528	67	1	120

4. Z informacji Komisariatu Policji w Morągu za rok 2013 wynika, że policjanci interweniowali oni w 528 przypadkach z udziałem osób nietrzeźwych. Wszystkie wiązały się z przemocą domową. W 528 przypadkach przeprowadzono rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu. Założono 43 Niebieskie Karty.

Policja zatrzymała do kontroli 67 kierowców będących pod wpływem alkoholu, w tym 58 kierujących pojazdami mechanicznymi i 9 osób kierujących rowerami. Odnotowano 1 wypadek spowodowany przez pijanego kierowcę. Sporządzono 17 wniosków do sądu o

ukaranie i wymierzono 120 mandatów na kwotę 12.000 zł za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym.

Radykalna zmiana danych statystycznych dotyczących przemocy domowej wiąże się ze zmianą wytycznych co do gromadzenia i przekazywania tych danych. Podejście takie mocno „zamazuje” skalę zjawiska i z pewnością powinno ulec zmianie!

5. Do listopada bieżącego roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgłoszono 76 osób, w tym 12 kobiet. 3 osoby zgłoszone zostały przez Komisariat Policji w Morągu, 43 osoby przez rodzinę, 15 osób przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, 11 osób przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a 4 osoby przez kuratora. W 30 przypadkach założona została Niebieska Karta, w tym 6 przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wysłano 217 wezwań na posiedzenia Komisji, na które zgłosiły się 63 osoby. Spośród zgłoszonych 23 osoby zadeklarowały leczenie w Poradni Terapii Uzależnień, 8 osób zobowiązało się do abstynencji, 5 osób zadeklarowało udział w spotkaniach grupy „AA”, w stosunku do 8 osób postępowanie zawieszono, zaś w 1 przypadku postępowanie umorzono. Wysłano 71 informacji do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w związku z monitorowaniem osób zobowiązanych przez Zespół do leczenia odwykowego. Ponadto Komisja skierowała 11 wniosków do sądu (z czego 1 został przez sąd oddalony). Na badania biegłych sądowych skierowano 11 osób.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła (do końca listopada 2014 roku) 12 posiedzeń Zespołu Roboczego ds. Leczenia Odwykowego oraz 3 posiedzenia całego składu. Z konsultacji, informacji i wsparcia w biurze oraz Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy skorzystało ponad 1700 osób.

Komisja zaopiniowała (do końca listopada 2014 roku) 42 zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych na terenie gminy, w tym 25 na spożycie alkoholu poza miejscem sprzedaży, 11 zezwoleń jednorazowych oraz 6 na spożycie alkoholu w miejscu sprzedaży.

6. Liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy ustala uchwała nr XLIX/668/06 z dnia 28 czerwca 2006 r. Rady Miejskiej. Nadal obowiązuje limit 85 punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, z czego w chwili obecnej wykorzystywanych jest 74. Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży ustalono na 30, z czego w chwili obecnej wykorzystywanych jest 15. Wszystkie nowe zezwolenia opiniowała Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. CELE PROGRAMU

Cele strategiczne programu:

1. Ograniczenie używania środków psychoaktywnych przez osoby niepełnoletnie.
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów aktualnie występujących.
3. Podejmowanie działań ograniczających zjawisko agresji wśród młodzieży i przemocy w rodzinie.
4. Propagowanie zdrowego stylu życia.

Cele szczegółowe programu:

1. *Zwiększenie dostępności pomocy ukierunkowanej na osoby mające problemy związane z używaniem alkoholu i innych substancji oraz ich rodzin:*
  - kontynuowanie działań polegających na udzielaniu pomocy pedagogiczno - psychologicznej, terapeutycznej i prawnej,
  - budowanie systemu informowania mieszkańców o możliwości korzystania z oferty instytucji pomocowych.
2. *Zwiększenie efektywności oddziaływań profilaktycznych poprzez:*
  - doskonalenie metod i środków ww. oddziaływań,
  - ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez osoby niepełnoletnie, reagowanie na zgłoszenia i sygnały ze środowiska,
  - edukacja w kierunku podnoszenia świadomości społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży, w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem substancji psychoaktywnych,
  - propagowanie postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia.
3. *Lepsza jakość współpracy między instytucjami, organizacjami pożytku publicznego oraz innymi podmiotami poprzez:*
  - specjalistyczne szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego,
  - sprawniejszą koordynację działań służb i instytucji w zakresie pomocy rodzinie,
  - doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej między instytucjami, organizacjami pożytku publicznego oraz innymi podmiotami w zakresie związanym z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie.
4. *Monitorowanie efektów pracy profilaktyczno-terapeutycznej poprzez :*
  - ewaluację realizowanych programów,
  - sprawozdania z realizacji zadań przez poszczególne podmioty,
  - kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w których łamane jest prawo.

VI. ZADANIA

1. *Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu:*
  - wsparcie merytoryczne i finansowe ponadpodstawowych programów realizowanych przez pracowników Poradni Leczenia Psychiatrycznego i Uzależnień w Morągu,
  - finansowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Biurze Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób, które starają się o zdobycie umiejętności zawodowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy,
  - działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

♦ **Wskaźniki oceniające realizację zadań:**

- odsetek pacjentów w placówce, którzy po zakończeniu terapii utrzymują abstynencję przez ponad rok,
- ilość zrealizowanych programów ponadpodstawowych.
- ilość osób, którym udzieliły pomocy placówki zajmujące się problemem na terenie gminy.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemoc.

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych to:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawanych zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności z uchwałami rady gminy, o której mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit punktów oraz usytuowanie),
- interwencyjne kontrole przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

♦ **Wskaźniki oceniające realizację zadań:**

- ilość osób, które podjęły leczenie,
- ilość kontroli,
- ilość wniosków skierowanych do sądu,
- ilość opinii do zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- kontynuowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z różnych grup wiekowych uczęszczających do szkół gminnych,
- realizacja w placówkach oświatowych Gminy Morąg programów profilaktycznych, kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli („Spójrz inaczej”, „Spójrz inaczej na agresję”, „Noe”, „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”) oraz teatralnych spektakli profilaktycznych oraz programów autorskich,
- organizacja szkolenia realizatorów programów profilaktycznych oraz wyposażenie w najnowszą wiedzę osób pracujących w problematyce społecznej,
- organizacja bądź współorganizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (kolonie profilaktyczne, półkolonie, obozy profilaktyczne),
- organizowanie kampanii informacyjnych, współpraca z mediami w zakresie propagowania wiedzy dotyczącej zdrowego stylu życia i przeciwdziałania przemocy,
- włączanie się w ogólnopolskie kampanie profilaktyczne,

- współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie realizowania programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- zakup materiałów edukacyjnych do programów i kampanii profilaktycznych.

♦ **Wskaźniki oceniające realizację zadań:**

- liczba i zasięg programów,
- ilość uczestników programu,
- ilość osób przeszkolonych w zakresie problemów uzależnień i przemocy,
- kwota dofinansowania.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- udzielenie pomocy merytorycznej, organizacyjnej i finansowej, stała i systematyczna współpraca z placówkami gminnymi i innymi realizującymi własne programy profilaktyczne i propagującymi zdrowy styl życia (MDK, MOPS, sąd, prokuratura, przedszkola, szkoły, policja, PARPA, Biuro ds. Narkomanii, „Niebieska Linia”, „Fundacja Dzieci Niczyje” i inne),
- współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się profilaktyką uzależnień - dotowanie programów (kluby sportowe, PCK, TPD, Stowarzyszenie Salla, parafie i inne),
- wspieranie inicjatyw profilaktycznych osób i grup nieformalnych.

♦ **Wskaźniki oceniające realizację zadań:**

- liczba, jakość i zasięg podejmowanych i realizowanych projektów,
- ilość uczestników,
- kwota dofinansowania.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych art.13(2), łamania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nietrzeźwym, osobom do lat 18, na kredyt i pod zastaw art.15 oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Utrzymanie bazy lokalowej

• Koszty utrzymania lokalu przy ul. Dworcowej 7:

- opłaty za ogrzewanie, energię elektryczną,
- wywóz nieczystości stałych,
- monitoring, naprawy i konserwacje.

• Koszty administracyjne:

- usługi telekomunikacyjne,
- delegacje służbowe,
- materiały biurowe, prenumerata, materiały informacyjne.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia ogłoszonego przez Ministra PPiSS za poprzedni kwartał - przysługuje dla każdego członka za uczestnictwo i pracę w posiedzeniach komisji (potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu jest podpisana lista obecności, która jest jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia),
- wynagrodzenie w wysokości 15 zł za przeprowadzenie kontroli punktu sprzedaży napojów alkoholowych potwierdzonej protokołem pokontrolnym.

2. Źródła finansowania programu:

Źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są środki finansowe budżetu Gminy Morąg, w tym pochodzące z opłat za wydawanie i korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

3. Sposób realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz kosztów z tym związanych określa harmonogram na kwotę 420.000 zł.

Harmonogram działań i wydatków związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2015

Zadania	Sposób realizacji	Terminy	Koszty	Odpowiedz.
1	2	3	4	5
I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	1. Poszerzenie podstawowej oferty Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (maratony weekendowe, szkolenia pracowników, superwizje, treningi zapobiegania nawrotom, doposażenie). RAZEM	cały rok	<u>10.000 zł</u> 10.000 zł	Współpraca z kierownikiem przychodni i terapeutami
II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	1. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: - posiedzenia GKRPA i podkomisji motywacyjno-interwencyjnej, kontrole - opinie biegłych sądowych, - koszty sądowe. 2. Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy: - dyżury psychologa, - dyżury prawnika, - dyżury psychoterapeuty (II psychologa) RAZEM	cały rok cały rok	<u>16.500 zł</u> 5.000 zł 500 zł <u>14.500 zł</u> 3.000 zł 7.000 zł 4.500 zł 36.500 zł	Przewodniczący GKRPA, z-ca przewodniczącego i sekretarz. Współpraca z osobami zatrudnionymi do realizacji zadań
III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.	1. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach: a) „Spójrz inaczej”, „Noe” i inne programy profilaktyczne (bez dożywiania), b) grupowe zajęcia z dziećmi i młodzieżą (z dożywianiem): - profilaktyczno – wychowawcze, - socjoterapeutyczne. 2. Wczesna profilaktyka (przedszkola): a) „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” (dla rodziców), 2 edycje, b) program sportowo – rekreacyjny (dzieci, rodzice). 3. Pozalekcyjne zajęcia sportowe. 4. Szkolenia, warsztaty wg potrzeb. 5. Zakup materiałów edukacyjnych, udział w kampaniach profilaktycznych. RAZEM	cały rok cały rok IX – XII II - IV I – VI cały rok wg ustalonych terminów	<u>32.000 zł</u> <u>65.500 zł</u> 5.200 zł 1.500 zł 40.000 zł 5.000 zł 3.000 zł 152.200 zł	Pełnomocnik burmistrza ds. profilaktyki i rpa, współpraca z realizatorami, pedagogami i dyrektorami szkół. Pełnomocnik burmistrza ds. profilaktyki i rpa, dyrektorzy przedszkoli, realizatorzy programu.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych (procedura konkursowa).	1. Działania profilaktyczne poprzez upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży w Gminie Morąg. 2. Wspieranie funkcjonowania ośrodków wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych działających na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym. 3. Promocja zdrowego stylu życia jako forma profilaktyki uzależnień. 4. Edukacja w kierunku bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania patologiom społecznym. 5. Wypoczynek dzieci i młodzieży (obozy profilaktyczne, biwaki, kolonie). 6. Realizacja programów profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży z terenów wiejskich. RAZEM	cały rok	<u>82.000 zł</u> <u>51.000 zł</u> <u>4.000 zł</u> <u>4.000 zł</u> <u>34.000 zł</u> <u>12.000 zł</u> 187.000 zł	Współpraca z kościołami, organizacjami sportowymi i innymi zajmującymi się profilaktyką i propagowaniem zdrowego stylu życia.
V. Utrzymanie bazy lokalowej.	1. Koszty administracyjne: a) opłaty: - energia elektryczna + co - usługi telekomunikacyjne - monitoring - wywóz nieczystości b) prenumerata c) delegacje d) naprawy, przeglądy e) materiały biurowe, chemia RAZEM	cały rok	<u>26.300 zł</u> 22.000 zł 2.500 zł 900 zł 900 zł <u>2.000 zł</u> <u>1.500 zł</u> <u>2.000 zł</u> <u>2.500 zł</u> 34.300 zł	
	OGÓŁEM		420.000 zł	

Harmonogram działań i wydatków związanych z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2015

Zadania 1	Sposób realizacji 2	Terminy 3	Koszty 4	Odpowiedz. 5
I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.	1. Poszerzenie podstawowej oferty Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia o pracę młodzieżowej grupy z uzależnieniem krzyżowym. 2. Stworzenie warunków do funkcjonowania grupy współuzależnionych w formie grupy wsparcia lub grupy terapeutycznej w zależności od potrzeb i możliwości.	cały rok	Finansowanie GPPiRPA NFZ	Współpraca z kierownikiem przychodni i terapeutami oraz osobami zainteresowanymi.
II. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.	1. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień: - dyżury psychologa, - dyżury prawnika, - pedagoga.	cały rok	Finansowanie GPPiRPA	Współpraca z osobami zatrudnionymi do realizacji zadań oraz instytucjami i stowarzyszeniami pomocowymi.
III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów.	1. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach: - „Spójrz inaczej”, „Noe” i inne programy profilaktyczne, - teatralne spektakle profilaktyczne, koncerty. 2. Programy profilaktyczne realizowane w ferie zimowe. 3. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych. 4. Zakup materiałów informacyjnych dla rodziców i nauczycieli.	cały rok	Finansowanie GPPiRPA	Pełnomocnik burmistrza ds. Profilaktyki i RPA, współpraca z realizatorami, pedagogami i dyrektorami szkół i placówek.
			3.000 zł	
		I-II	6.000 zł	
		cały rok	Finansowanie GPPiRPA	
		cały rok	1.000 zł	
	RAZEM		10.000 zł	
IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii.	1. Dofinansowanie inicjatyw z zakresu profilaktyki i propagowania zdrowego stylu życia realizowane przez szkoły, inne instytucje, organizacje, osoby fizyczne.	cały rok	Finansowanie GPPiRPA	Współpraca z oświatą, Morąskim Domem Kultury, biblioteką, kościołami, organizacjami sportowymi i innymi zajmującymi się profilaktyką i propagowaniem zdrowego stylu życia.
V. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	1. Udzielenie pomocy finansowej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych. 2. Zawieranie kontraktów socjalnych. 3. Integracja ze środowiskiem osób uzależnionych i ich rodzin. 4. Współpraca z placówkami i instytucjami zajmującymi się pomocą.	cały rok	Finansowanie ze środków MOPS-u	Dyrektor i pracownicy socjalni MOPS-u.
	OGÓLEM		10.000zł	